

KEO-10 Van Veen Emilia

01.12.2008
JULKINEN

VASTAANOTTAJA
EDUSKUNTA,
SUURI VALIOKUNTA,
ULKOASIAINVALIOKUNTA

Viite

Asia

EU; Kehityspolitiikka; E-kirjelmä Euroopan komission tiedonannosta neuvostolle Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren valtioiden ryhmän jäsenten ja Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden välisen Cotonoun kumppanuussopimuksen tarkistuksesta vuonna 2010

U/E-tunnus:

EUTORI-numero:

Ohessa lähetetään perustuslain 97§:n mukaisesti Euroopan komission tiedonannosta neuvostolle valmisteltu muistio "Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren valtioiden ryhmän jäsenten ja Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden välisen, Cotonoussa 23. päivänä kesäkuuta 2000 allekirjoitetun ja Luxemburgissa 25. päivänä kesäkuuta 2005 tarkistetun kumppanuussopimuksen tarkistus".

osastopäällikkö

Ritva Koukku-Ronde

LIITTEET Perusmuistio UM2008-02540

Asiasanat	Cotonoun sopimus, ACP/LOME -maat, kauppa ja kehitys, kehitysyhteistyö, kehitysmaat, Euroopan kehitysrahasto, kauppapolitiikka
Hoitaa	UM, VM
Tiedoksi	EUE, MMM, OM, OPM, SM, STM, TEM, TH, TPK, VNEUS, YM

KEO-10 Van Veen Emilia

25.11.2008
JULKINEN

Asia

Komission tiedonanto neuvostolle Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren valtioiden ryhmän jäsenten sekä Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden välisen, Cotonoussa 23 päivänä kesäkuuta 2000 allekirjoitetun ja Luxemburgissa 25 päivänä kesäkuuta 2005 tarkistetun kumppanuussopimuksen tarkistus

Kokous

Liitteet

Viite

EUTORI/Eurodoc nro:

[VN:n ja EK:n asiankäsittelyjärjestelmän EURODOC:n/EUTORI:n tunnus]

U-tunnus / E-tunnus:

[Tunnus perustuslain 96§ ja 97§ mukaisille ehdotuksille]

Käsittelyn tarkoitus ja käsittelyvaihe:

Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren valtioiden ryhmän jäsenten suhteiden perustana olevaa Cotonoun sopimusta tarkistetaan sen 95 artiklan mukaisesti viiden vuoden välein. Cotonoun sopimuksen toisen tarkistuksen 2010 valmistelut ovat käynnistyneet.

Komissio antoi neuvostolle 10.10.2008 tiedonannon (SEK(2008)2601 lopullinen), jossa komissio suosittelee, että neuvosto valtuuttaisi komission aloittamaan neuvottelut Cotonoun sopimuksen tarkistamiseksi ja hyväksyisi neuvotteluohjeet. Lisäksi komissio ehdottaa, että neuvosto ja jäsenvaltiot hyväksyisivät luonnoksen AKT-ministerineuvoston puheenjohtajalle lähetettäväksi saatekirjeeksi, jonka liitteessä luetellaan ne määräykset, joita yhteisö ja sen jäsenvaltiot haluavat tarkastella sopimuksen mahdollista muuttamista silmällä pitäen.

Tiedonantoa on käsitelty neuvostossa työryhmätasolla 24.10.2008 alkaen. Tavoitteena on hyväksyä päätös neuvotteluohjeista vuoden 2009 alussa. Yhteisön ja sen jäsenvaltioiden on ilmoitettava 1.3.2009 mennessä AKT-valtioille, mitä sopimuksen määräyksiä ne haluavat tarkistaa. Varsinaiset neuvottelut Cotonoun sopimuksen toisesta tarkistuksesta on tarkoitus aloittaa AKT-valtioiden kanssa toukokuussa 2009.

Asiakirjat:

SEK(2008) 2601 lopullinen

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely:

Sopimus on alun perin tehty ottaen huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimus ja erityisesti sen 310 artikla yhdessä 300 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan toisen virkkeen ja 3 kohdan toisen alakohdan kanssa. Sopimuksen muutos tullaan oletettavasti tekemään aikanaan samalla oikeusperustalla.

Käsittelijä(t):

Ulkoasiainministeriö, Emilia van Veen, p. 09 160 56282
 Ulkoasiainministeriö, Pirjo Suomela-Chowdhury, p. 09 160 56272
 Ulkoasiainministeriö, Janne Oksanen, p. 09 160 56233
 Ulkoasiainministeriö, Kent Wilska, p. 09 160 55953

Suomen kanta/ohje:

- Suomi tukee kehityspoliittisen ohjelman mukaisesti komission esitystä Cotonoun sopimuksen kehitysyhteistyötavoitteiden täydentämiseksi siten, että tavoitteena on köyhyyden poistaminen sekä taloudellisesti, yhteiskunnallisesti ja luonnontaloudellisesti kestävä kehityksen edistäminen YK:n vuosituhattavoitteita seuraten. Kehityspoliitiikan toimeenpanoa ohjaavina periaatteina tulee sopimukseen kirjata kehitysyhteistyön tuloksellisuus, avunantajien työnjaon periaate sekä kehityspoliittinen johdonmukaisuus.
- AKT-valtioiden taloudellinen kasvu ja yksityissektorin roolin vahvistaminen ovat edellytyksiä köyhyyden vähentämisessä. Myös alueellinen yhdentyminen on AKT-valtioiden talouden ja yksityissektorin kehityksen, maailmantalouteen integroitumisen sekä köyhyyden vähentämisen kannalta keskeinen kysymys, ja se tulee huomioida sopimuksen tarkistamisen yhteydessä.
- Maatalous ja maaseudun kehitys ovat AKT-valtioiden kestävä kehityksen kannalta keskeisiä kysymyksiä, joita tulisi jatkossakin erityisesti painottaa.
- Lisäksi Suomi pitää tärkeänä panostusta infrastruktuurin kehittämiseen. Se luo edellytyksiä köyhyyden vähentämiseen ja talouskasvun edistämiseen.
- Sopimus on aiheellista tarkistaa kauppajärjestelyjen osalta EPA-sopimusten neuvottelutilannetta vastaavaksi. Sopimuksessa tulee säilyttää viittaukset EPA-sopimusneuvottelujen asteittaiseen edistymiseen siten, että samalla huomioidaan AKT-valtioiden tarpeet. Sopimus tulee tarkistaa kauppaa tukevan yhteistyön osalta komission kauppaa tukevaa kehitysyhteistyön strategiaa hyödyntäen.
- Avun tuloksellisuutta AKT-valtioiden ja alueiden kanssa tehtävässä yhteistyössä tulee edelleen parantaa kiinnittämällä huomiota kehitysrahoitusyhteistyön ohjelmasuunnitteluun ja täytäntöönpanoon.
- Sopimuksen tarkistuksessa tulee asianmukaisella tavalla huomioida EU:n ja AKT-maiden välillä tapahtunut kehitys ml. joulukuussa 2007 hyväksytty yhteinen Afrikka-EU-strategia.
- Suomi tukee pitkällä tähtäimellä Euroopan kehitysrahaston (EKR) budjetisointia.

Pääasiallinen sisältö:

1. Taustaa

Cotonoun sopimus on Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Saharan eteläpuolisen Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren valtioiden ryhmän jäsenten (jäljempänä AKT-valtiot)

monialainen kumppanuussopimus, jossa määrätään kehitysyhteistyöstä, poliittisesta vuoropuhelusta ja kaupasta. Sillä korvattiin neljä perättäistä Lomé'n yleissopimusta, jotka määrittivät AKT-valtioiden ja Euroopan yhteisön suhteita vuodesta 1975 vuoteen 2000. Cotonoun sopimus tehtiin 20 vuodeksi alkaen 1. maaliskuuta 2000 ja päättyen vuoden 2020 helmikuun loppuun. Cotonoun sopimus on sekä kehityspoliittinen instrumentti että osa EU:n ulkosuhdekehikkoa. Sen mukaan EU:n ja AKT-valtioiden välisen yhteistyön päämääränä on AKT-valtioiden taloudellisen, kulttuurisen ja sosiaalisen kehityksen edistäminen rauhan ja turvallisuuden lisäämiseksi sekä vakaan ja demokraattisen poliittisen ympäristön vahvistamiseksi. Tavoitteena on AKT-valtioiden kestävä kehitys, joustava ja asteittainen integroituminen maailmantalouteen sekä köyhyyden vähentäminen.

Cotonoun sopimuksen 95 artiklassa määrätään viiden vuoden välein tehtävistä tarkistuksista. Ensimmäistä tarkistusta koskevat neuvottelut saatiin päätökseen Brysselissä 23.2.2005, tarkistettu sopimus allekirjoitettiin Luxemburgissa 25.6.2005, ja se tuli voimaan 1.7.2008.

Ensimmäisessä tarkistuksessa lujitettiin kumppanuuden poliittista ulottuvuutta laajentamalla sitä turvallisuusasioihin. Sopimukseen lisättiin määräyksiä kansainvälisen terrorismin torjunnasta, palkkasoturitoiminnan estämisestä, yhteistyöstä joukkotuhousteiden leviämisen torjumiseksi ja Kansainvälisen rikostuomioistuimeen sitoutumisesta. Sopimukseen lisättiin uusi liite VII, jossa määritellään miten 8 artiklassa tarkoitettu poliittinen vuoropuhelu käytännössä järjestetään. Myös investointikehykseen ja rahoituspöytäkirjaan tehtiin muutoksia.

2. Cotonoun sopimuksen toinen tarkistus vuonna 2010

Cotonoun sopimuksen toisen tarkistuksen valmistelut käynnistyivät vuonna 2008. Euroopan komissio antoi neuvostolle 10.10.2008 tiedonannon (SEK(2008)2601 lopullinen), jossa komissio suosittelee, että neuvosto valtuuttaisi komission aloittamaan neuvottelut Cotonoun sopimuksen tarkistamiseksi ja hyväksyisi neuvotteluohjeet. Lisäksi komissio ehdottaa, että neuvosto ja jäsenvaltiot hyväksyisivät luonnoksen AKT-ministerineuvoston puheenjohtajalle lähetettäväksi saatekirjeeksi, jonka liitteessä luetellaan ne määräykset, joita yhteisö ja sen jäsenvaltiot haluavat tarkastella sopimuksen mahdollista muuttamista silmällä pitäen. Cotonoun sopimuksen 95 artiklan tarkistulausekkeen mukaisesti sekä yhteisö ja jäsenvaltiot että AKT-valtiot tekevät tämän ilmoituksen toiselle osapuolelle ennen 1.3.2009.

Tiedonantoa on käsitelty neuvoston AKT-työryhmässä 24.10.2008 alkaen. Tavoitteena on hyväksyä päätös neuvotteluohjeista vuoden 2009 alussa ja valtuuttaa komissio aloittamaan neuvottelut sopimuksen tarkistuksesta. Varsinaiset neuvottelut on määrä aloittaa AKT-valtioiden kanssa viimeistään toukokuussa 2009. Neuvottelut voivat jatkua aina vuoden 2010 alkupuolelle.

Cotonoun sopimus on niin sanottu jaetun toimivallan sopimus: sen määräykset kuuluvat osittain yhteisön ja osittain jäsenvaltion toimivaltaan. Jäsenvaltioiden on ratifioitava sopimus perustuslakiansa säännösten mukaisesti. Alkuperäinen Cotonoun sopimus sisältää lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä ja on edellyttänyt eduskunnan hyväksymistä (HE 84/2001 vp; PeVL 31/2000 vp; EV 204/2001 vp). Ensimmäisessä tarkistuksessa vuonna 2005 sopimukseen tehdyt muutokset eivät sisältäneet lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä, eivätkä muutoinkaan edellyttäneet eduskunnan hyväksymistä. Eduskunnalle kerrottiin ensimmäisen tarkistuksen tuomista keskeisistä muutoksista E-kirjeellä (E 41/2005 vp) 13.6.2006.

Eduskuntaa tullaan informoimaan säännöllisesti Cotonoun sopimuksen toista tarkistusta koskevista neuvotteluista.

3. Ehdotetun tarkistuksen tarkoitus ja aihepiirit

Cotonoun sopimuksen toisessa viisivuotistarkistuksessa ei ole tarkoituksena neuvotella uudelleen sopimuksen oikeudellista kehystä tai sopimuksen keskeisiä tavoitteita tai periaatteita. Sen sijaan sopimuksen tarkistuksella pyritään parantamaan kumppanuussopimuksen soveltamista ja täytäntöönpanoa sekä saattamaan kumppanuus ajan tasalle.

Toisessa tarkistuksessa pyritään mukauttamaan Cotonoun sopimus ottaen huomioon EU:n ja AKT-valtioiden välillä tapahtunut kehitys. Afrikan unionista (AU) on tullut EU:n keskeinen poliittinen vastapuoli yleisafrikkalaisten asioiden yhteydessä. Afrikan ja EU:n toisessa huippukokouksessa joulukuussa 2007 hyväksyttiin yhteinen Afrikka-EU-strategia. Alueellisia strategioita on otettu käyttöön myös Karibian ja Tyynenmeren alueilla. Ensivaiheen ja varsinaisten talouskumppanuussopimusten (Economic Partnership Agreement, EPA) tekeminen edellyttää sopimuksen päivittämistä. Lisäksi Cotonoun sopimukseen halutaan kirjata selvemmin YK:n vuosittain asetettuihin, avun tuloksellisuudesta vuonna 2005 annettuun Pariisin julistukseen sekä kehityspoliittiseen johdonmukaisuuteen liittyvät toimintapoliittiset sitoumukset.

Tiedonannossa ehdotetaan tarkasteltaviksi aihepiireiksi alueellista yhdentymistä, kauppajärjestelyjä sekä yhteistyötä AKT-valtioiden ryhmän ulkopuolisten tahojen kanssa. Cotonoun sopimuksen toisessa tarkistuksessa AKT-valtioiden erilaisuus ja erilaistuminen pyritään ottamaan paremmin huomioon. Sopimusta pyritään mukauttamaan siten, että siinä säilyisi yhteinen perusta, mutta alueellista yhdentymistä voitaisiin hyödyntää AKT-valtioiden kehityksen tukemisessa. Tämän lisäksi tarkistuksessa ehdotetaan sopimukseen kirjattavan selkeämmin rajat ylittävät aloitteet sekä yleisafrikkalainen ulottuvuus mukaan lukien yhteistyö Afrikan unionin kanssa.

Cotonoun sopimuksessa luotiin pohja Lomé'n sopimuksesta periytyneiden kaupan erityisjärjestelyiden lakkauttamiselle ja talouskumppanuussopimusten neuvottelemiselle. Kauppajärjestelyjen osalta sopimuksen toisessa tarkistuksessa pyritään saattamaan 36–38 artiklan määräykset yhdenmukaisiksi todellisen oikeudellisen tilanteen kanssa. Maailman kauppajärjestön (WTO) poikkeusluvan ja liitteen V kauppaa koskevien määräysten voimassaolo päättyi 31.12.2007. Ensivaiheen tai varsinaisten talouskumppanuussopimusten neuvotteluihin sitoutuneet AKT-valtiot hyötyvät neuvoston joulukuussa 2007 antamasta markkinoillepääsyasetuksesta. Muut AKT-valtiot kuuluvat joko EU:n yleisen tullietuusjärjestelmän (GSP) tai "kaikki paitsi aseet"-aloitteen (Everything but Arms, EBA) piiriin.

Tiedonannossa ehdotetaan, että toisessa tarkistuksessa käsiteltäisiin turvallisuutta ja kehitystä toisiinsa kytkeytyvänä parina saattamalla sopimuksen poliittista ulottuvuutta koskevat määräykset ajan tasalle viimeaikaisten hallintotapaa ja epävakaita tilanteita koskevien aloitteiden mukaisesti. Lisäksi ehdotetaan tehtäväksi institutionaalisia selvennyksiä sekä tarkennuksia mm. maahanmuuttoa koskeviin määräyksiin.

Cotonoun sopimuksen toisessa tarkistuksessa pyritään parantamaan sopimuksen soveltamista. Tiedonannossa ehdotetaan kehitettäväksi avun ohjelmointia ja täytäntöönpanoa, Euroopan investointipankin toimeksiantoa ja tehtävää, humanitaarista apua ja katastrofien ehkäisyä sekä osallistavia lähestymistapoja. Tarkistuksessa huomiota kiinnitetään kautta linjan ajantasaistamiseen sekä epäjohdonmukaisuuksien ja muutoseikkojen korjaamiseen.

Kansallinen käsittely:

EU2/133-jaoston kokous 4.12.2008 ja ulkosuhdejaosto 4.12.2008 (kirjallinen menettely).

Eduskuntakäsittely:

Suuri valiokunta, ulkoasiainvaliokunta

Käsittely Euroopan parlamentissa:

[Tiedot valiokunta- ja täysistuntokäsittelyistä]

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema:

Cotonoun sopimus ei sisällä Ahvenanmaan toimivaltaan kuuluvia määräyksiä.

Taloudelliset vaikutukset:

Komission tiedonannolla ei ole tiedossa olevia välittömiä taloudellisia vaikutuksia kansallisesti eikä yhteisölle. Sopimuksen tarkistuksen yhteydessä ei tulla tekemään muutoksia rahoituskehykseen. Se, minkälaisia välillisiä taloudellisia vaikutuksia sopimukseen tehtävistä muutoksista mahdollisesti aiheutuu, on arvioitavana.

Muut mahdolliset asiaan vaikuttavat tekijät:

Asiasanat
Hoitaa

Tiedoksi
